

Miljö- och stadsbyggnadsnämnden

Förslag till ändrad taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens och strålskyddslagens område samt lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning och skyltning

Förslag till beslut

Miljö och stadsbyggnadsnämnden (MSN) föreslår kommunfullmäktige att anta ny taxa för prövning och tillsyn inom miljöbalkens och strålskyddslagens område samt lagen med särskilda bestämmelser om gaturenhållning i enlighet med denna tjänsteskrivelse och dess bilagor. Den föreslagna timtaxan är 1 297 kr och ska gälla från den 1 januari 2021.

Sammanfattning

Miljö- och hälsoskyddstillsynen ska så långt det är möjligt finansieras av de som får tillsyn och de som anmäler eller ansöker till miljöenheten. En del verksamheter betalar i förväg en årlig avgift, där avgiften reflekterar det antal timmar som bedöms behövas för kommunens tillsyn av verksamheten. Andra verksamheter betalar timavgift i efterhand. Taxan för tillsynen behöver motsvara den kostnad som kommunen har för arbetet, för att det ska finnas resurser för tillsyn och för arbetet för en hållbart säker och hälsosam miljö i kommunen.

Idag har Nacka kommun näst lägst timavgift för miljötillsyn i länet, efter Botkyrka. Miljötillsynen bör normalt ha en självfinansieringsgrad på cirka 50%. Det innebär att hälften finansieras av taxeintäkter, medan den andra hälften finansieras med medel från miljö- och stadsbyggnadsnämnden. Exempel på uppgifter som nämndmedel ska finansiera är remisser, samverkan, rådgivning, information, service, inventeringar och handläggning av vissa typer av klagomål. När basen för nuvarande taxa började gälla, år 2017, hade miljötillsynen en självfinansieringsgrad på 51%. Sedan dess har taxan justerats med prisindex för kommunal verksamhet (PKV) varje år, medan nämndmedlen som fördelats för tillsynen i budgeten har varit oförändrade. Under samma period har självfinansieringsgraden sjunkit till 44%.

Miljöenheten har granskat tillsynsekonomin för att utvärdera varför självfinansieringsgraden har sjunkit. Slutsatsen är att miljöenheten har genomfört besparingar inom verksamheten, men att återhållsamheten inte motsvarar ökningen av övergripande kostnader som fördelas

ut på tillsynsområdet. Dessa kostnader, som ligger utanför miljöenhetens kontroll, har ökat betydligt mer än PKV sedan 2017. I och med att kommunen förändrat hur övergripande kostnader fördelas så räcker det inte med en indexjustering av taxan, utan den behöver räknas om från grunden.

Miljöenheten har använt timkostnadsmodellen från Sveriges Kommuner och Regioner (SKR) för att räkna ut vilken nivå som taxan bör ha. Enligt modellen kostar en miljöinspektör 1 274 kronor per timme under innevarande år (2020), det vill säga 12 % mer än taxan idag. Med indexuppräknings med PKV (1,8%) innebär det en taxa på 1 297 kronor per timme för år 2021. Blickar man tillbaka till 2019 så skulle miljötillsynen haft en självfinansieringsgrad på 50%, om taxan justerats redan då.

Miljöenheten föreslår därför en höjning av timtaxan från nuvarande 1 138 kronor till 1 297 kronor från och med den 1 januari 2021.

Ärendet

Bakgrund

Miljö- och hälsoskyddstillsyn, samt handläggning av tillstånd och anmälningar inom miljöbalkens område, ska så långt det är möjligt och rimligt bekostas av den verksamhet som får tillsyn. Utöver tillsyn ska kommunen bland annat arbeta med service och rådgivning, samt svara på remisser och bemöta obefogade klagomål inom området – arbete som inte finansieras av avgifter.

Nacka kommun har idag näst lägsta timavgift för miljötillsyn i länet, efter Botkyrka. Basen för nuvarande taxa började gälla 2017. Därefter har taxan justerats årligen med prisindex för kommunal verksamhet (PKV), vilket under perioden 2017-2020 inneburit en höjning med 9,4%. Under samma period har MSN:s beviljade medel för miljöbalkstillsyn varit oförändrade, och självfinansieringsgraden för miljöbalkstillsynen sjunkit från 51 till 44 %. Självfinansieringsgraden visar hur väl myndigheten finansieras utifrån principen att den som påverkar miljön ska betala.

Tabell 1. Jämförelse timtaxa mellan 8 kommuner i länet, 2020.

Kommun	Timtaxa kr/h
Nacka	1138
Värmdö	1200
Upplands Väsby	1223
Täby (Södra Roslagen)	1240
Danderyd	1254
Tyresö (SMOHF)	1280
Solna	1310
Sollentuna	1400

Effektivisering för att möta ökade kostnader

Kostnaden för tillsynen påverkas av flera faktorer. I och med att lönekostnader är enhetens största kostnadspost, så påverkas enheten mycket av löneutvecklingen. Därför är

Stockholmsregionens höga konkurrens om arbetskraft en viktig faktor, som har gjort att lönenivån ökat något mer än PKV (drygt 10%) under perioden 2017-2019. En annan faktor, som är specifik för Nacka, är att kommunen förändrat hur kostnaden för hyra och interna servicefunktioner ska fördelas på verksamheterna, så att de idag belastar enheterna i betydligt högre utsträckning än tidigare. För miljötillsynen har sådana övergripande kostnader ökat med 1,5 miljoner kronor, vilket inte täcks av PKV-justeringen. Större delen handlar om ökade IT-kostnader. Ytterligare en faktor som påverkar finansieringsgraden är ett ökande flöde av frågor som inte kan debiteras, till exempel externa remisser (miljöfarlig verksamhet, planers miljöpåverkan, radonbidrag, myndighetsremisser, etc.); rådgivning/information; och vissa klagomål. Samtidigt arbetar verksamheten med att gå över till ett mer digitalt arbetssätt, vilket kräver investeringar, arbete med övergång, inläring, nya rutiner med mera.

För att en PKV-justering av taxan ska räcka för att behålla kostnadstäckningen, så behöver även nämndens beviljade medel justeras med samma index. För år 2021 planeras dock ingen ekonomisk kompensation för ökade lönekostnader. Om nämndmedlen ligger kvar på en jämn nivå, så innebär det i praktiken att tillsynen har ett konstant behov av återhållsamhet och effektivisering av verksamheten.

Miljöenheten arbetar sedan ett antal år med kvalitetsarbete vilket framförallt resulterat i ett höjt NKI. År 2019 inleddes en översyn av verksamheten för att möta ett allt större och befarat ekonomiskt underskott. En organisationsjustering har genomförts för att frigöra produktiva timmar. Den administrativa mötestiden har kunnat minskas och en kontinuerlig översyn av verksamhetens administrativa uppgifter pågår. Restriktivitet råder för ersättningsrekryteringar och enheten ser över resursbehov eller omfördelning av uppgifter vid de naturliga avgångar som har skett och kommer att ske. Samtidigt står enheten inför ett arbete med digitalisering som primärt kommer underlätta för Nackaborna och verksamhetsutövare i deras kontakt med kommunen och myndigheten. Den interna effektivitetsökningen av digitaliseringen (eg E-tjänster) är svår att skatta på grund av bedömningar ska göras, oavsett hur ärenden kommer in till enheten samtidigt som Nacka växer och komplikationsgraden i tillsynsärenden växer. En viss intern effektivitetsökning bedöms ändå kunna uppnås.

Sammantaget görs bedömningen att ovan nämnda effektivisering och återhållsamhet inte täcker ökade kostnader. Även med en höjd taxa kommer tillsynens ekonomi fortsatt påverkas av ett varierande inflöde av ofinansierade uppgifter.

Uträkning av taxa enligt SKR:s modell

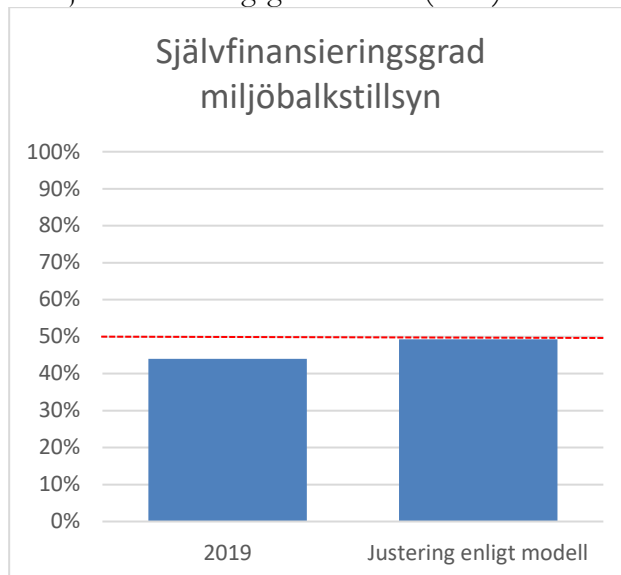
SKR har tagit fram en modell för att beräkna taxenivå utifrån uppgifter om årsarbetstid, löneläge, personalomkostnader, myndighetens specifika kostnader och övergripande kostnader för förvaltningen. Modellen ger en basberäkning av taxan, så att den fortsättningsvis kan justeras enligt PKV. Beräkningen behöver dock göras om när det genomförs större förändring av hur interna och gemensamma kostnader fördelas.

Miljöenheten har använt SKR:s modell för att beräkna taxenivån för 2020. Uträkningen baseras på:

- antal handläggare, handläggarnas löner, arbetade timmar och hur mycket tid som är handläggningstid inom miljöbalken;
- personalomkostnader;
- myndighetsområdets kostnader;
- enhetsgemensamma kostnader.

Uppgifterna som använts är från årsskiftet 2019/20.

Modellen visar att handläggningskostnaden per timme är 1 274 kronor i år (2020). Med motsvarande miljötaxa hamnar Nacka nära medel i länet, med nio kommuner (Sollentuna, Salem, Nykvarn, Solna, Haninge, Nynäshamn, Tyresö, Upplands-Bro och Österåker) som har högre taxa. Det skulle innebära en taxehöjning med strax under 12%, vilket motsvarar skillnaden mellan självfinansieringsgraden 44% (2019) och målet på 50%. (Se figur 1.)

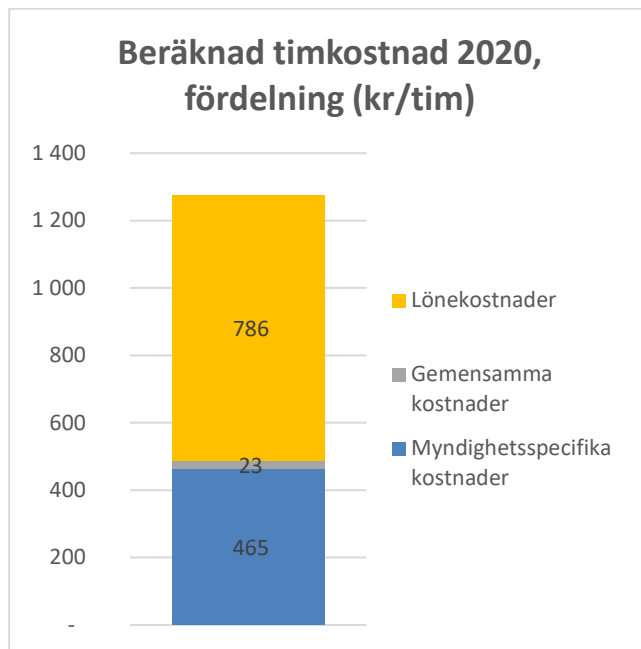

Figur 1. Självfinansieringsgrad 2019 jämfört med efter taxeändring enligt SKR:s modell. Målnivån på 50% markerad.

Eftersom ny timtaxa börjar gälla den 1 januari 2021, så behöver beräkningen justeras med PKV för 2021. Då PKV (2018–2023, 2020-08-24) noteras till 1,8% så innebär det att den nya taxan blir 1 297 kronor per timme.

Utfallet påverkas mycket av hur stor andel av handläggarnas tid som ägnas åt annat än handläggning inom tillsynsområdet. Exempel är övergripande arbete, kompetensutveckling, kvalitetsarbete, enhetsmöten och liknande, men även visst stöd till andra enheter, KS-remisser, deltagande i projekt och liknande räknas som annat än ”handläggningstid”. Modellen har en schablon på 60% handläggningstid, och om den höjs så blir taxan lägre. Miljöenheten har använt 65%, eftersom enheten håller de övergripande posterna under 30%, och har ytterligare ca 5% som för projekt och liknande utanför tillsynen.

Modellen visar vad timkostnaden baseras på, och största delen är för lön och personalomkostnader. För många kommuner är posten ”Gemensamma kostnader” den näst största posten, eftersom den innehåller kostnader som fördelas ut på förvaltningsnivå istället för på myndighetsområdet. Exempel på sådana övergripande kostnader är övergripande ledning och administration, hyra, IT-kostnader m.m. I Nacka fördelar ekonomiprocessen istället ut övergripande kostnader direkt till varje ansvarsområde, vilket gör att nästan alla övergripande kostnader fördelas ut direkt till ”Myndighetsspecifika kostnader”. I beräkningen innehåller posten ”Gemensamma kostnader” därför bara den nytillkomna kostnaden för enhetsregistrator, som inte fördelats i ekonomisystemet. (Se figur 2.)

Figur 2. Beräknad timtaxa för 2020, enligt SKR:s modell.

Påverkbara avgifter och effekter av aktiv kontroll

Miljö- och hälsotillsynen arbetar aktivt med att utvärdera verksamheternas egenkontroll, och ser varje år över möjligheterna att sänka den fasta avgiften för verksamheter som behöver mindre tillsyn. Det ger verksamheterna möjligheten att påverka sin tillsynsavgift, även om de har beslut om fast avgift. Senaste åren har i snitt ca 10% av verksamheterna kunnat minska sin årsavgift, vilket i sin tur även påverkar miljöenhetens intäkter.

Ekonomiska konsekvenser

Förslaget till ny taxa innebär att taxan höjs med 12% från 2020 till 2021. Om taxan inte justeras enligt förslaget så kommer miljötillsynen att gå med underskott, samtidigt som tillsynens kvalitet riskerar att påverkas. För berörda verksamheter innebär föreslagen revidering av taxan en avgiftshöjning med 159 kronor per timme.

Tabell 2. Exempel på avgiftsskillnad i vanliga ärenden (anmälningsavgift vid handläggning av anmälan från verksamhetsutövare om start av ny verksamhet) utifrån höjd timtaxa.

Ärendetyp	Taxa idag, kr	Förslag till ny taxa, kr
Ansöka om tillstånd att inrätta sluten tank för avlopp från vattentoalett och/eller bad, disk och tvätt (BDT)	5 690	6 485
Inrättande av avloppsanordning med utsläpp till mark eller vatten	9 104	10 376
Bergvärmepump med högst 3 hål, max 20 kW	3 414	3 891
Handläggning av anmälan enligt 38 § förordningen om miljöfarlig verksamhet och hälsoskydd om att driva eller arrangera följande:		
▪ Verksamhet där allmänheten yrkesmässigt erbjuds hygienisk behandling		
1. påtaglig hälsorisk: tatuering, piercing, skönhetsbehandling som innebär silikoninjektioner	9 104	10 376
2. måttlig hälsorisk: fotvård, öronhåltagning med ej slutet system, akupunktur	6 828	7 782
▪ Skola med mer än 400 elever	11 380	12 970
▪ Förskola, fritidshem, öppen fritidsverksamhet eller resurscenter	7 966	9 079

Tabell 3. Exempel på konsekvenser för några verksamheter med årlig avgift inom miljöskydd.

Objektstyp	Taxa idag, kr	Förslag till ny taxa, kr
Fast årlig avgift för tillsyn av miljöfarlig verksamhet		
Panncentral, tillståndspliktig, större än 20MW	39 830	45 395
Panncentral 500kW-3MW, annat bränsle än fossil olja	6 828	7 782
Panncentral 3MW-5MW annat bränsle än fossil olja	17 070	19 455
Mellanlagring farligt avfall, tillståndspliktigt	22 760	25 940
Fordonstvätt	17 070	19 455
Kemtvätt, mindre än 2 ton tvättgods per dygn	9 104	10 376
Bensinstation	9 104	10 376

Tore Liljeqvist
Gruppchef
Miljöenheten

Per Enarsson
Miljöchef
Miljöenheten